

De osynliga kombinatorerna

Rapport från Företagarna

mars 2012

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	3
Inledning.....	3
Antal företag och antal företagare i Sverige	3
Juridiska och fysiska personer	7
Var finns kombinatörerna?.....	8
1,3 miljoner jobb	9
Dags att byta fokus – upptäck kombinatörerna	10
Våra förslag – från kombinatör till heltidsföretagare!	11

Företagarna är Sveriges största företagarorganisation. Vår uppgift är att skapa bättre förutsättningar för företagande i Sverige. Vi företräder omkring 75 000 företagare, vilket ger oss en stor möjlighet att påverka och driva opinion för ett bättre företagarklimat. Dessutom erbjuder vi våra medlemmar unika medlemstjänster och förmåner. Företagarna är en medlemsägd, medlemsstyrd och partipolitiskt obunden intresseorganisation. Vi finns över hela landet med 19 regionkontor och 260 lokala nätverk och mötesplatser.

Förord

Många förvånas över att det är småföretagen som är ryggraden i den svenska ekonomin. Fler personer arbetar där än i någon annan kategori av företag eller organisationer. Dessa företag har faktiskt svarat för 8 av 10 nya jobb under den senaste 20-årsperioden. En snabb strukturomvandling, ökad vikt för tjänstesektorn, fortsatt teknikutveckling och en tuffare internationell konkurrens innebär att småföretagens betydelse kommer att öka ytterligare.

Samtidigt står det klart att Sveriges företagare är relativt få och relativt gamla. Var fjärde planerar att dra sig tillbaka på fem års sikt. En huvudfråga för framtiden är därför att skapa ett företagarklimat så att fler unga vill och kan bli företagare.

I denna rapport tittar vi närmare på de så kallade kombinatorerna, dvs. de som kombinerar en anställning med företagande. Här finns en stor potential för framtida tillväxt och sysselsättning – om fler av dem vågar satsa fullt ut på sitt företag.

Syftet med rapporten är framför allt att öka kunskapen om denna ofta bortglömda grupp av företagare. Rapporten har på Företagarnas uppdrag skrivits av Lennart Sundberg, KunskapsAktivering AB. Författaren ansvarar för statistik, analys och slutsatser. Slutsatserna delas av Företagarna.

Stockholm 9 mars 2012

Sammanfattning

Det finns i Sverige drygt 400 000 personer som får sin huvudsakliga inkomst från anställning men som på deltid driver företag i någon form. Deras företag har dessutom omkring 45 000 anställda. Dessa personer, som vi kallar kombinatörer, är en ofta förbisedd grupp i diskussionerna om den ekonomiska politiken och företagarpolitiken i Sverige. Skulle fler av dessa kombinatörer kunna, våga och vilja satsa mer på sitt företagande finns en mycket stor potential för tillväxt och nya jobb.

Inledning

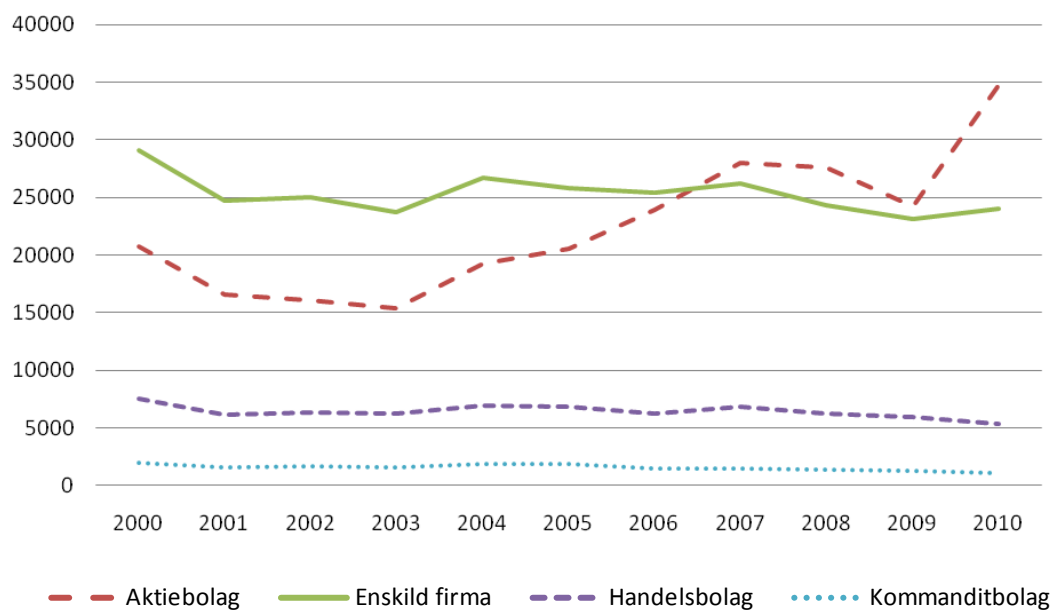
Under senare år har antalet nya företag glädjande nog ökat. En del av förklaringen är lättnader för aktiebolag genom sänkt kapitalkrav på aktiebolagen och slopat revisionstvång. Vi ser även företag födas i helt nya branscher när den offentliga sektorn öppnas för privata aktörer. Men det sägs inte särskilt mycket om människorna bakom företagen. De företagsamma personer som startar, äger och driver de nya företagen. I denna rapport presenterar vi en bild av en ofta bortglömd grupp av företagare – de som kombinerar företagande med anställning. Vi kallar dem kombinatörerna.

Antal företag och antal företagare i Sverige

I Bolagsverkets statistik för år 2010 var 95 procent av företagen antingen aktiebolag, enskilda firmor, handelsbolag eller kommanditbolag.¹ I figur 1 visas antalet nyregistrerade företag för dessa fyra företagsformer mellan år 2000 och 2010.

---

¹ De övriga fem procenten utgörs av bl. a. ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar etc.

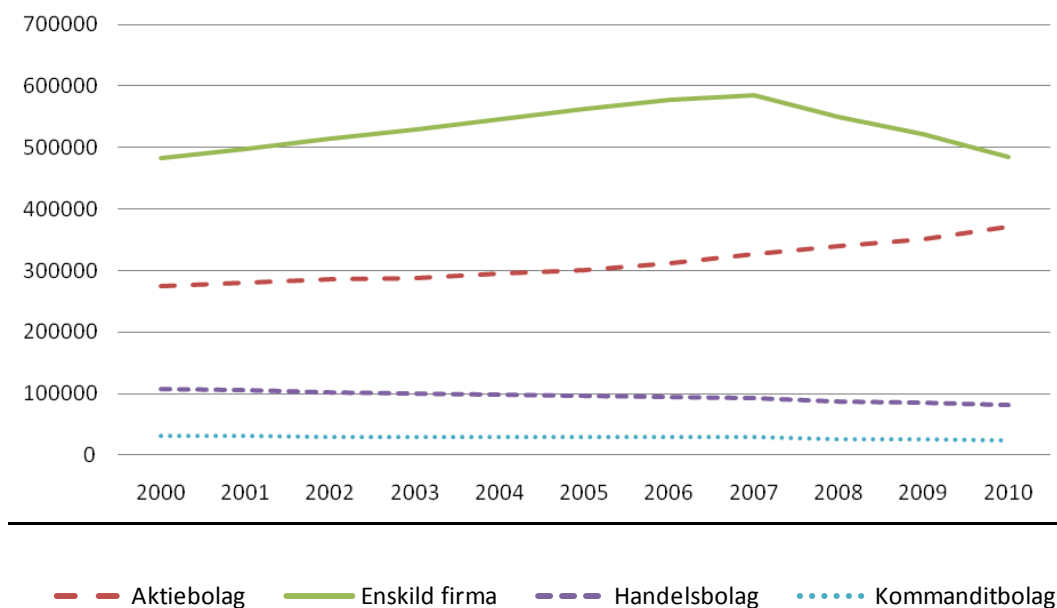
Figur 1: Antal nyregistrerade företag år 2000-2010

Källa: Bolagsverket

Antalet nyregistrerade aktieföretag har den senaste tioårsperioden ökat kraftigt, medan enskilda firmor minskat något. År 2006 skedde ett trendbrott när antalet nya aktieföretag var fler än nya enskilda firmor. Aktieföretagen ökade starkt under 2010 som en följd av det sänkta kapitalkravet på våren och slopad revisionsplikt från 1 november 2010. Handelsbolag och kommanditbolag är relativt få och trenden är att de sakta minskar.

Figur 2 visar alla befintliga företag i de fyra företagsformerna.² De enskilda firmorna dominerar fortfarande till antalet trots en viss nedgång de senaste åren. Den stora ökningen har skett i fråga om aktieföretagen, som ökat med 20 procent mellan åren 2006 och 2010.

² Såväl aktiva som vilande bolag (även om Bolagsverket aktivt söker avregistrera ej aktiva enskilda firmor).

Figur 2: Totala antalet registrerade företag år 2000-2010

Källa: Bolagsverket

Minskningen bland befintliga enskilda firmor beror på att Bolagsverket sedan 2007 har intensifierat rensningen av äldre inaktiva enskilda firmor. År 2010 avslutades 59 000 och nyregistrerades 24 000 enskilda firmor hos Bolagsverket.

Med hjälp av Statistiska Centralbyråns registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) kan vi studera personerna bakom företagen. RAMS bygger på samkörning av register som gör det möjligt att urskilja bland annat företagsägande, sysselsättningsstatus och yrkesställning.³ I tabell 1 görs en jämförelse mellan RAMS och Bolagsverkets statistik.

Tabell 1: Nyregistreringar, företagsbestånd och företagare år 2004-2009

Företag och företagare	2004 – 2009
Nyregistrerade aktiebolag, enskilda firmor, handelsbolag, kommanditbolag (Bolagsverket)	288 771
Förändring av beståndet av registrerade aktiebolag, enskilda firmor, handelsbolag, kommanditbolag (Bolagsverket)	+12 253
Förändring av antalet sysselsatta som driver företag som fåmansbolagsdelägare, egenföretagare, handelsbolag och kommanditbolag (RAMS, SCB)	+142 930

Källa: Bolagsverket och RAMS-statistiken, SCB

³ Alla uppgifter som redovisas från RAMS i den här studien avser den arbetsföra befolkningen i åldern 20-64 år.

Mellan åren 2004 och 2009 startades 288 771 företag. Samtidigt lades det ner en mängd bolag så netto blev det bara 12 253 fler företag. Det är dessvärre bara drygt 2000 nya företag per år. Antalet personer som var företagare på hel- eller deltid ökade med 142 930. Över hälften av dessa nya företagare var kombinatörer, dvs. personer som kombinerar anställning med olika typer av företagande.

Fortsättningsvis använder vi *företagare* om personer som har sin huvudsysselsättning i det egna företaget och försörjer sig på inkomsten av sitt företagande. Tabell 2 visar att drygt 750 000 personer i Sverige år 2009 ägde och drev eget företag som företagare på heltid eller som kombinatörer.⁴ Drygt 300 000 var företagare och drygt 400 000 kombinatörer. Det fanns alltså fler kombinatörer än företagare.

Könsfördelningen är jämnare i gruppen kombinatörer än i gruppen företagare. År 2009 var andelen kvinnor i gruppen företagare 29 procent medan den bland kombinatörerna var 40 procent.⁵

Tabell 2: Sysselsatta 2009 enligt sysselsättningsstatus (20 år-64 år)

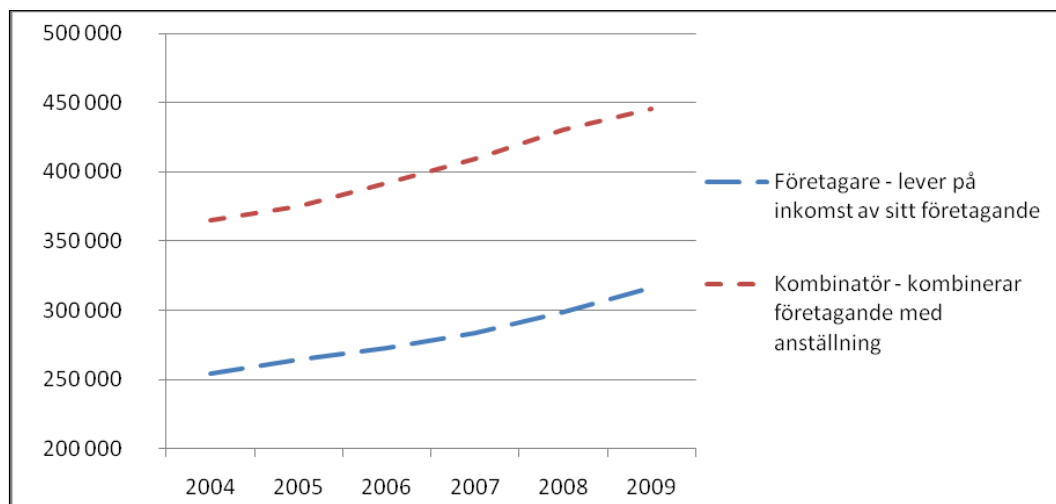
Sysselsättningsstatus	Antal personer	Andel av sysselsatta
Företagare	316 000	6,9 %
Kombinatörer	446 000	9,7 %
Anställda	3 838 000	83,4 %
Totalt sysselsatta	4 600 000	100,0 %

Källa: RAMS. Anm: Värdena har avrundats till närmaste tusental.

Antalet företagare och kombinatörer ökar. De växer i stort sett i samma takt, vilket framgår av figur 3. Mellan 2004 och 2009 tillkom 62 000 företagare och 81 000 kombinatörer. Närmare 20 procent av alla företagare och kombinatörer år 2009 hade tillkommit under de senaste fem åren.

⁴ De som endast har helt vilande företag är ej medräknade, då dessa personer inte har någon som helst inkomst från sitt företagande.

⁵ Källa: RAMS.

Figur 3: Utvecklingen av antalet företagare och kombinatorer år 2004-2009

När drygt 400 000 människor är kombinatorer finns anledning att fundera över vårt sätt att betrakta arbete. Vanligt är att se människor som anställda eller företagare – inte båda samtidigt. Men det är faktiskt fler som är anställda och driver företag än som enbart driver företag.

Juridiska och fysiska personer

Med *egenföretagare* menar vi en fysisk person som driver sitt företag i enskild firma i stället för att ha ett bolag.⁶ Ägaren ansvarar för företagsskuldena och äger alla tillgångar. Om det skulle bli konkurs drabbas allt som företagaren äger.

I ett *aktiebolag* är det bolaget som äger tillgångar och skulder. Bolaget är en juridisk person. Ett aktiebolag kan ägas av en eller flera fysiska personer eller juridiska personer. Ägarnas ekonomiska ansvar begränsar sig enligt huvudregeln till aktiekapitalet som lägst måste vara 50 000 kronor.

Det är egenföretagare som är den vanligaste företagsformen för både företagare och kombinatorer. Bland företagare är det 68 procent som driver sin verksamhet som egenföretagare och bland kombinatorer inte mindre än 94 procent.⁷ Den låga andelen bolagsägare bland kombinatorer kan bero på att man prövar sig fram och inte har kommit så långt i sitt företagande. Det kan också bero på den mer kapitalkrävande ingångströskeln för aktiebolag.

De som driver sin verksamhet som aktiebolag kan separera sin privata ekonomi från företagets och därmed bli betydligt mindre privatekonomiskt sårbara än de som har enskild firma. Det kan också finnas en marknadsmässig fördel av att driva verksamheten som aktiebolag. Aktiebolaget är en egen juridisk person och

⁶ I underlaget för denna rapport ingår dock även personer som driver handelsbolag eller kommanditbolag i gruppen egenföretagare.

⁷ Källa: RAMS.

självständigt ekonomiskt subjekt. All ekonomisk information om företaget finns tillgänglig i öppna databaser. Därför kan kunder och leverantörer göra en ekonomisk bedömning av sina affärspartner. Denna möjlighet saknas i högre grad för en enskild firma. Möjligheten att driva sitt företag som aktiebolag har ökat genom sänkningen av kravet på aktiekapital. Det ger större frihet för företagare och kombinatörer att välja i vilken form de ska driva sitt företag.

Var finns kombinatörerna?

Kombinatörer finns i alla branscher och i hela landet. En stor del av kombinatörerna som är egenföretagare finns i skogsbruk, jordbruk och djurskötsel. Bland kombinatörer som är bolagsägare är olika former av konsultverksamhet och serviceverksamhet vanligt.⁸ Denna grupp riktar sig oftast till andra företag och mindre till konsumenter. De har ofta anställning och företagande inom samma område. Aktiebolag ställer krav på att kapital binds i bolaget vilket kan tala för att verksamhetens omfattning är större än bland egenföretagarna.

I tabell 3 redovisas andelen kombinatörer i olika regioner. I storstadsregionerna är andelen kombinatörer lägre och övriga landet högre än vad som kan förväntas i relation till befolkningen.

Tabell 3: Geografisk fördelning av kombinatörer och befolkning

Geografiska områden	Andel kombinatörer 2009	Befolkningsandel 2009
Stockholm	12%	10%
Göteborg	6%	6%
Malmö	2%	3%
Storstäderna	20%	19%
Stockholmsregionen	21%	23%
Göteborgsregionen	9%	10%
Malmöregionen	5%	7%
Storstadsregionerna	35%	40%
Övriga landet	64%	60%
Hela riket	100%	100%

Källa: RAMS. Anm: Stockholmsregionen utgörs av Stockholms län, Göteborgsregionen av det tidigare Göteborgs och Bohus län, och Malmöregionen av det tidigare Malmöhus län. Storstäderna utgörs av motsvarande kommuner.

⁸ Källa: RAMS.

1,3 miljoner jobb

Trekvarts miljon företagande personer ger jobb åt en halv miljon anställda. Det framgår av tabell 4. Företagarna åstadkommer en gemensam effekt på arbetsmarknaden som omfattar 1 339 000 jobb. I genomsnitt ger varje "heltidsföretagare" jobb åt 1,2 anställda medan varje kombinatör ger jobb åt 0,1 anställda.

Bland företagarna är det framför allt bolagsägare som skapar arbetstillfällena, i snitt åt tre personer per bolagsägare. De som är egenföretagare som huvudsysslasysselsätter i genomsnitt 0,2 anställd var.

Tabell 4: Företagare och deras anställda år 2004-2009

	Företagare 2009	Företagares anställda 2009	Förändring av anställda 2004-2009	Anställda per företagare 2009
Bolagsägare som huvudsyssla	149 000	442 000	3,8 %	3,0
Bolagsägare som bisyssla	12 000	46 000	..	3,8
Egenföretagare som huvudsyssla	259 000	57 000	5,6 %	0,2
Egenföretagare som bisyssla	370 000	4 000	..	0,0
Alla företagare	790 000	549 000	1,7 %	0,7

Källa: RAMS. Anm: Populationen i den här tabellen är något större än i övriga tabeller eftersom den också inkluderar ca 30 000 personer som inte är skrivna i Sverige.

Det är således främst bolagsägare som skapar sysselsättningstillfällena – utöver att sysselsätta sig själva. Egenföretagarnas (framför allt de som har egenföretagande som bisyssla) bidrag till sysselsättningen kan vid en första anblick synas litet. Ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt är det därför viktigt att bedriva en närings- och arbetsmarknadspolitik som gör det möjligt för egenföretagare att utvecklas och växa. Är tillväxtbetingelserna goda uppstår behov av att anställa personal. Då blir det fler arbetstillfällena.

Dags att byta fokus – upptäck kombinatorerna

Lågkonjunkturen under 2008-2009 skulle med stor sannolikhet blivit betydligt mer kännbar och slagit igenom tidigare om inte småföretagens uthållighet varit så stor. Den enskilde företagaren är beredd på och villig till stora uppoffringar för att behålla sitt företag intakt i svåra tider. Detta inkluderar också de anställda. Den nära relation som företagare har till sina anställda leder till att man så långt som möjligt försöker undvika varsel och uppsägning av personal. Det har stor betydelse för de anställda och inte minst för den svenska ekonomin.

I denna rapport har vi visat företagandets utveckling bland företagare och kombinatorer de senaste åren. Kombinatorerna tillämpar en mix av företagande och anställning som tidigare inte uppmärksammats. Och den gruppen – kombinatorerna – växer. Rapporten visar tydligt att det är viktigt att diskutera hur fler av kombinatorerna kan våga ta steget till företagande på heltid.

Det finns många företagsamma människor i Sverige. Första steget i företagandet kan vara att bli kombinator. Men det är betydelsefullt att inte stanna där utan kunna gå vidare och etablera sig som företagare som kan leva på inkomsten av sitt företagande. Det är då den ekonomiska tillväxten tilltar genom både företagstillväxt och behov av fler anställda. Redan idag fyller företagare och kombinatorer viktiga roller för den ekonomiska tillväxten. Men potentialen skulle kunna utnyttjas bättre om många begränsande synsätt, lagar och regler ändrades.

Hur kan vi bättre ta till vara och se till att företagsamma människors kraft bättre kan omvandlas till ekonomisk tillväxt? På ett övergripande plan kan vi konstatera att med drygt 400 000 kombinatorer finns det anledning att fundera över vårt sätt att betrakta arbete. Arbetsmarknaden består inte längre av människor som antingen är anställda eller företagare. Det är i själva verket fler som är både och än som enbart driver företag. Det är viktigt att detta förhållande kommer till uttryck i lagstiftningen för arbete och skatter.

Ett konkret problem gäller t.ex. att det är svårt att få lönsamhet i startskedet och att lönen från anställningen är säkrare. Här handlar det om att göra det mer lönsamt med företagande bland annat genom rejält sänkta skatter och arbetsgivaravgifter. Vidare är åtgärder som innebär bättre regler för beräkning av t.ex. arbetslöshetsersättning och sjukpenninggrundande inkomst viktiga bitar.

Det vore önskvärt att fler vågar satsa på att bli heltidsföretagare, vilket kan kräva mer kapital i företaget. Företagarna har utarbetat ett eget förslag för att underlätta finansieringen i småföretag, kallat investeraravdrag. Med vårt investeraravdrag får privatpersoner som satsar kapital i mindre bolag en definitiv skattelättnad. Investeraravdraget kan ge en riskpremie för dem som satsar pengar i småföretagen och därmed underlätta för företagare att finansiera verksamheten.

Våra förslag – från kombinatör till heltidsföretagare!

Vilken politik krävs för att fler ska våga ta steget från kombinatör till företagare på heltid? Här är Företagarnas sammanfattande förslag:

- Ge företagare råd att skapa jobb

Det svenska skattesystemet ger inte tillräckliga incitament till företagandets risktagande. Höga arbetsgivaravgifter där mer än hälften av avgiften inte är kopplad till förmånssystemen är en ren skatt på sysselsättning. På längre sikt måste ett nytt skattesystem utarbetas som tar mer hänsyn till risktagande och som har enkla och förutsebara regler.

För kombinatörers möjlighet att finansiera sin verksamhet och kunna övergå till eget företagande på heltid är det också viktigt att införa ett investeraravdrag med skatterabatt för privatpersoner som satsar kapital i mindre bolag.

- Ta bort hinder för att våga växa och anställa

Övergången till ett kunskapsbaserat näringsliv med fler småföretag och en snabbt växande tjänstesektor ställer allt högre krav på rätt kompetens på rätt plats. Dagens modell ger tyvärr ofta raka motsatsen; inlåsning för de som har jobb och utlåsning för många andra. Det behövs en flexiblare modell där fler företagare av alla kategorier vågar expandera och anställa.

- Skapa rättvisa och enkla regler

Ett bra företagarklimat förutsätter enkla och stabila regler som ger stöd istället för att utgöra hinder. Företagare ska inte belastas med onödig byråkrati, krångliga regler och långa handläggningstider för nödvändiga tillstånd oavsett om det handlar om lagar eller kommunala regler. Därför är det viktigt att regeringen tar ett omtag och intensifierar arbetet med att minska regelbördan för företagare.

För kombinatörerna är det viktigt i övergången från att vara anställd till egen företagare att grunda a-kassa och sjukpenning på inkomster som ligger längre tillbaka i tiden än idag.

Enklare regler för just kombinatörerna är även att underlätta för konsulter som vill starta företag att ta uppdrag hos tidigare arbetsgivare för att kunna bygga upp verksamheten. Idag krävs att uppdraget hos en tidigare arbetsgivare gäller preciserade uppgifter och kortare tid för att uppdraget ska räknas som näringsverksamhet. Företagarna vill att det ska vara avtalet mellan uppdragsgivare och uppdragstagare som styr i större omfattning. Det är också viktigt att säkerställa att F-skattedelhanteringen är likvärdig över hela landet.

Trygghetssystemen behöver också förbättras för kombinatörer till exempel genom att kompetensutveckla Försäkringskassan för att underlätta hanteringen av kombinatörers sjukförsäkringar.

- Öppna för nya idéer och branscher

Arbetet med liberalisering av marknader, införandet av valfrihetssystem och konkurrensutsättning av offentlig sektor måste fortsätta, i syfte att skapa utrymme för nya företag och ökad effektivitet i användningen av offentliga medel.

Sverige har många duktiga kombinatorer. Med rätt förutsättningar kan de bli en mycket viktig del av tillväxten framöver.